

U dokazu teoreme jedinstvenosti za karakteristične funkcije koristimo Stonovu teoremu.

TEOREMA 1 (STONE) *Neka je $f(x)$ neprekidna funkcija na $[-l, l]$ i $f(-l) = f(l)$. Za $\forall \varepsilon > 0$ postoji trigonometrijski polinom*

$$T_n(x) = \sum_{v=-n}^n a_v e^{i\pi v \frac{x}{l}}$$

takav da je $\sup_{[-l, l]} |T_n(x) - f(x)| < \varepsilon$.

TEOREMA 2 (TEOREMA JEDINSTVENOSTI) *Neka su F i G funkcije raspodjele koje imaju istu karakterističnu funkciju na $\mathbb{R}$ tj. za svako $t \in \mathbb{R}$ važi*

$$\int_{-\infty}^{\infty} e^{itx} dF(x) = \int_{-\infty}^{\infty} e^{itx} dG(x). \quad (1)$$

Tada je $F = G$.

Fiksirajmo $a, b \in \mathbb{R}$ ($a < b$), $\varepsilon > 0$ i formirajmo funkciju $f^{(\varepsilon)}$ za koju važi:

$$f^{(\varepsilon)}(x) = \begin{cases} 0, & x < a - \varepsilon, x \geq b, \\ \frac{x-a+\varepsilon}{\varepsilon}, & a - \varepsilon \leq x < a, \\ 1, & a \leq x < b - \varepsilon, \\ \frac{b-x}{\varepsilon}, & b - \varepsilon \leq x < b. \end{cases}$$

Dokažimo da je

$$\int_{-\infty}^{\infty} f^{(\varepsilon)}(x) dF(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f^{(\varepsilon)}(x) dG(x). \quad (2)$$

Neka je $n \in \mathbb{N}$ takav da je $[a - \varepsilon, b] \subset [-n, n]$ i neka je $(\delta_n, n \in \mathbb{N})$ takav niz da je $\delta_n \geq 0$ i $\delta_n \downarrow 0, n \rightarrow \infty$. Funkcija $f^{(\varepsilon)}$ ispunjava uslove Stonove teoreme te postoji konačna suma

$$f_n^{(\varepsilon)}(x) = \sum_k a_k e^{\frac{i\pi x k}{n}}$$

tako da važi

$$\sup_{x \in \mathbb{R}} |f^{(\varepsilon)}(x) - f_n^{(\varepsilon)}(x)| \leq \delta_n.$$

Funkciju $f_n^{(\varepsilon)}$ periodično produžimo na $\mathbb{R}$. Primijetimo

$$\sup_{x \in \mathbb{R}} |f_n^{(\varepsilon)}(x)| \leq 2.$$

Iz (1) slijedi

$$\int_{-\infty}^{\infty} f_n^{(\varepsilon)}(x) dF(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f_n^{(\varepsilon)}(x) dG(x).$$

Imamo

$$\begin{aligned} & \left| \int_{-\infty}^{\infty} f^{(\varepsilon)}(x) dF(x) - \int_{-\infty}^{\infty} f^{(\varepsilon)}(x) dG(x) \right| = \left| \int_{-n}^n f^{(\varepsilon)}(x) dF(x) - \int_{-n}^n f^{(\varepsilon)}(x) dG(x) \right| \leq \\ & \left| \int_{-n}^n f_n^{(\varepsilon)}(x) dF(x) - \int_{-n}^n f_n^{(\varepsilon)}(x) dG(x) \right| + 2\delta_n \leq \\ & \left| \int_{-\infty}^{\infty} f_n^{(\varepsilon)}(x) dF(x) - \int_{-\infty}^{\infty} f_n^{(\varepsilon)}(x) dG(x) \right| + 2\delta_n + 2F([-n, n]^c) + 2G([-n, n]^c), \end{aligned} \quad (3)$$

gdje je $F(A) = \int_A dF(x)$ i $G(A) = \int_A dG(x)$. Puštajući da $n \rightarrow \infty$ zaključujemo da (3) teži ka 0. Ovim je dokazana jednakost (2).

Primijetimo $f^{(\varepsilon)}(x) \rightarrow I_{[a,b]}(x)$ kad $\varepsilon \rightarrow 0$. Na osnovu teoreme o dominantnoj konvergenciji iz (2) slijedi

$$\int_{-\infty}^{\infty} I_{[a,b]}(x) dF(x) = \int_{-\infty}^{\infty} I_{[a,b]}(x) dG(x)$$

tj. $F(b) - F(a) = G(b) - G(a)$. Zbog proizvoljnosti a i b zaključujemo da je $F(x) = G(x)$ za svako $x \in \mathbb{R}$. ♦

Komentar. Teoremom jedinstvenosti je pokazana injektivnost korespondencije između funkcija raspodjele i karakterističnih funkcija.

TEOREMA 3 *Neka je $X_n, n = 1, 2, \dots$ niz slučajnih promjenljivih promjenljivih i neka je X slučajna promjenljiva. $X_n \xrightarrow{si} X$ ako i samo ako se za $\forall \varepsilon > 0$ sa vjerovatnoćom 1 realizuje najviše konačno mnogo događaja iz niza $A_n^\varepsilon = \{|X_n - X| > \varepsilon\}, n = 1, 2, \dots$*

($\Rightarrow$) Koristićemo oznaku $L = \{\omega : X_n(\omega) \rightarrow X(\omega)\}$. Znamo da je L događaj. Neka je $\varepsilon > 0, \omega_0 \in L$. Kako $X_n(\omega_0) \rightarrow X(\omega_0)$ to za najviše konačno mnogo indeksa n važi $|X_n(\omega_0) - X(\omega_0)| > \varepsilon$ tj. ω_0 se nalazi u najviše konačno mnogo članova niza A_n^ε . Dakle

$$L \subseteq (\limsup A_n^\varepsilon)^c \Rightarrow P((\limsup A_n^\varepsilon)^c) = 1$$

($\Leftarrow$) Neka je $B_k, k = 1, 2, \dots$ događaj da se realizuje najviše konačno mnogo događaja iz niza $A_n^k = \{|X_n - X| > k^{-1}\}, n = 1, 2, \dots$ Jasno $B_k \downarrow$. Neka je $B = \bigcap_{k=1}^{\infty} B_k$ i neka je $\omega_0 \in B$. Kako $\omega_0 \in B_1, \omega_0 \in B_2, \dots$ zaključujemo: za najviše konačno mnogo n -ova važi $|X_n(\omega_0) - X(\omega_0)| > 1$, za najviše konačno mnogo n -ova važi $|X_n(\omega_0) - X(\omega_0)| > 2^{-1}$ itd. Iz prethodnog slijedi $X_n(\omega_0) \rightarrow X(\omega_0)$ ili drugim riječima $\omega_0 \in L$. Dakle

$$B \subseteq L, P(B) = \lim_{k \rightarrow \infty} P(B_k) = 1 \Rightarrow P(L) = 1.$$